Parengė Visagino „Atgimimo“ gimnazijos lietuvių kalbos mokytoja Jolanta Deksnienė

1.Perskaitykite ištraukas:

1-Žiurkės su šeškais iš šalto pašalio traukės.
2-Varnos ir varnai su šarkoms irgi pelėdoms,
3-Pelės su vaikais ir kurmiai šilumą gyrė.
4-Musės ir vabalai, uodai su kaimene blusų
5-Mus jau vargint vėl pulkais visur susirinko
6-Ir ponus taip, kaip būrus, įgelt išsižiojo.
7-Bet ir bitins jau šeimyną savo pabudint
8-Ir prie darbo siųst bei ką pelnyt n'užsimiršo.
9-Tuo pulkai jų pro plyšius išlįsti pagavo
10-Ir lakstydami su birbynėms žaisti pradėjo;
11-O vorai kampuos sėdėdami verpalus audė
12-Irgi medžiot tinklus tyloms kopinėdami mezgė.
13-Bet ir meškos, ir vilkai šokinėdami džiaugės
14-Ir suplėšyt ką tyloms į pagirį traukės.

2.Iš kokios dalies ji yra? Iš ko sprendžiate?(galima pacituoti) (2 t.)

3.Kokia mintis paslėpta 5 ir 6 eilutėje? (1 t.)

4.Koks bitės įvaizdis ištraukoje?Ko iš jos žmogus dali pasimokyti? (1 t.)

5.Kodėl tiek daug gyvūnų minima ištraukoje? Kuo jie panašūs į žmones (2 t.)

6.Ką šis metų laikas reiškė to laikotarpio būrui?(3 t.)

Štai viens pons, puikiai rėdyts (tikt gėda sakyti),
Mislyk tikt, aukščiausių ponų viens, **prisiėdęs**
Ir **visokių rinčvynių** svetimų **prisikošęs,**
Voliojos ant aslos ir **prasikeikdams rėkė**:
Nes jis velnius ir velniūkščių kaimenę visą,
Dievą bluznydams, taip baisiai šaukti pagavo,
Kad visa pekla dėl to nusigandusi rūko
Irgi bedugniai jos bei pamotos prasivėrė.
Žinom juk visi, kaip ponai **keikdami rėkia;**
Bet ir būrai jau nuo jų mokinasi rėkaut.

7.Kokias ponų savybes smerkia autorius?(3 t.)

-
-
-

8.Kaip ponų elgesys veikia būrus? (1 t.)

9.Užrašykite šių ištraukų mintis,išvadas : (3 t.)

-
-
-

(16 taškų)

1.Perskaitykite ištraukas

"Rods, - tarė Slunkius, - vėl bensyk su padėjimu dievo
Išmiegot ir sąnarius atgaivinti galėjom.
Ak! kieksyk aš, rūpesčių visų neminėdams,
Ištisas ir užklots krankiau pas kakalį šiltą.
Ak! kad būt ilgiaus žiema pas mus pasilikus,
Ir kad vis miegot mums būtų sviete paskirta.
Ogi dabar, žėlėk dieve! jau vasara randas
Ir darbų naštas nusitvert vėl ragina rengtis.
Ak! man ašaros į akis jau pradeda trauktis;
O mano motė (žinot juk, koks moterų būdas)
Vis susiraukus ir rankas grąžydama verkia.
Aš vaitodams vis ir tokią bėdą matydams,
Ak! močiute, tariu, bensyk ir verkusi liaukis;
Juk dar čėso yr, ir mes atliksime darbus.
Žinom juk, kad ratas sens, pamaži besisukdams,
Tą daugsyk apgauna, kur vis ritasi šokdams;
O kieksyk sutrūksta jis permier besisukdams!
Kuinas taipo jau ramboks, vis žingine žergdams,
Kartais dar toliaus uždėtą nuneša naštą,
Kaip tūls žirgs durnuodams ir piestu šokinėdams;
O kiek sykių dar iškadą sau pasidaro

2.Iš kokios dalies jos yra? Iš ko sprendžiate?(galima pacituoti) (2 t.)

3.Ką galite pasakyti apie veikėją Slunkių?(3 t.)

4.Kaip jis argumentuoja savo elgesį (cituokite) (2 t.)

5.Koks poeto požiūris į tokius ir panašius veikėjus?(1 t.)

Rods, - tarė Blėkius, - ką mes pernai sau nusipelnėm
Ir **zopostui** savo namams kampe **pakavojom,**
Su žiema jau baigias ir visur **išsituštin.**
Vei! kaip skūnės, kur mūsų lobiai buvo sukrauti,
Nei pūstynės stov ir **maisto viso neteko**;
O aruodų krūvos jau taipo pasibaidė,
Kad kisielių virt ir skanų šiupinį pleškint
Nieks nesiliko, kaip tiktai skūpa mažumėlė.
Ant pašaliai visi, kur ropės irgi repukai
Su kitais viralais zopostui buvo padėti,
Taip išsituštino jau, kad mes, kasydami galvas,
Vos jau žinom, ką nusivirt ir kuom pasisotint.
Ak! jūs kumpiai, jūs dešrelės su lašinėliais,
Mes kone verkiam jau, kasdien paminėdami jūsų."
"Tič! - tarė Pričkus jam, lietuviškai pasakydams,
Eik, žioply! Tu juk kasmets **dėl ėdesių skundies**.
Kas tau kalts? Kam vis, sulaukęs rudenį riebų,
Taip **nesvietiškai sugramdai savo zopostą**,
Kad prieš Mertyną tikt vos paršuks pasiliekti?

6.Kodėl skundžiasi Blėkius? Iš ko supratote?(Pacituokite) (2 t.)

7.Kodėl Pričkus bara Blėkį ir ko jį moko? (2 t.)

8.Užrašykite šių ištraukų mintis, išvadas(2 t.):

-
-

(14 taškų)

1.Perskaitykite ištraukas:

Ak! - tarė Selmas, - jau per daug yr sviete bedievių,
Ant kurių liežuvio vis velniai šokinėja.
Tūls apjekėlis, sulaukęs rytmetį mielą,
Poterių jau nemokėdams ar skaityt nenorėdams,
Su perkūnais ir velniais iš patalo kopa.

2.Kokią neigiamą savybę šioje ištraukoje smerkia poetas? Įrodykite citata (2 t.)

3.Koks veikėjas yra Selmas? Kodėl?(2 t.)

Kad pilvots koks ponpalaikis taipo prasikeikia,
Tai jau ne dyvai, nes velniui jis pasidavęs,
Poterių gėdis ir dangaus paminėdams juokias;
Ir, kaip mūsų glūpi galvijai stipt užsigeidęs,
Kiaulėms ant garbės vis kiauliškai šūdinėja.
Bet kad būrpalaikis koksai, vos pasukas ėsdams
Ir kaip nulupts pusgyvis vargu rėplinėdams,
Su velniais kasdien savo darbą nutveria kožną,
Tai baisybė, kad jau ir plaukai pasišiaušia;

4.Ką apie būrus ir ponus teigia poetas šitoje priešpriešoje? (2 t.)Kas priimtina ponams , o ko negalima būrams?

Ak! kur dingtų ponai, kad jie būro netektų
Ir kad biedžius toks su šūdais jiems nepadėtų.
Taigi nebokite, klapai! kad, išmėždami šūdus,
Kartais dėl visokių kvapų turite čiaudyt
Ir kad jūs stalde daugsyk klampodami stenat.
Rods darbelio jūsų ponačių lepusi nosis
Baidos ir vis poniškai užkumpusi juokias;
Ale dabok tiktai, kaip veikiai ji nusilenktų,
Kad barščius nedarytus ir prisvilusią gručę

Taip, kaip biedžiai mes, kasdien į vėdarą kištų
Ir su mumis drauge prisivargt į baudžiavą suktųs

5.Iš kokios dalies ši ištrauka sprendžiant iš atliekamo darbo? Pateikite citatų, nurodančių darbo pobūdį (2 t.)

5.Kaip būrus ramina poetas ir kaip parodo jų svarbą? (2 t.)

6.Išvardinkite šių ištraukų mintis, išvadas (3 t.)

-
-
-

(13 taškų)

1.Perskaitykite ištraukas:

Krizui taip besiskundžiant, štai pulkai susibėgo,
Ir visur rėksmai "šok, kirsk, grėbk, krauk" pasidarė.
Tuo **laukai kaip skruzdėlyns** kribždėti pagavo,
Ir **gaspadoriai su bernais šienaudami** spardės.
Rodės man, kad visas sviets, kovot susibėgęs,
Kardus ir šobles į margas nunešė pievas.

2.Iš kokios dalies ši ištrauka? Iš ko sprendžiate? (2 t.)

3.Pakomentuokite paryškintas frazes: (2 t.)

-
-

Tas nenaudėlis Plaučiūns, pas Kasparą pernai
Talkoje pavitots, taip baisiai buvo pririjęs,
Kad jis naktyj, ant tamsių laukų klydinėdams,
Budę naują su dalgiu šukėtu prapuldė
Irgi namon išaušus jau vos vos parsibastė.
Į Karaliaučių dalgį pirkt tiesiog nukeliavo.
O vei ten, dyvų visokių daug pamatydams
Ir žioplinėdams vis bei būriškai šokinėdams,
Budę su nauju dalgiu nusipirkt užsimiršo;
Bet ir kuinpalaikį taip jau pas Miką pragėręs,
Pėsčias po dviejų nedėlių vos parsibastė

4.Koks yra Plaučiūnas? Ką jis padarė?Įrodykite citata (3t.)

5.Iš kokių žodžių matome, kad autorius smerkia tokius būrus?(1 t.)

6.Kodėl miestas būrui yra blogai? (1 t.)

O jūs moters, ar ir jūs taip jau pasileidot?
Kam linų raut ir kaip reik iškaršt nesirengiat?
Ar ne gėda jums, kad vokiečių gaspadinės
Iškarštus linus į lauką jau nugabena
Ir, besidyvydamos didei, jūsų tinginį peikia?
Moters! jūs lietuvninkės, ar jau nesigėdit,
Ar nesigėdit, kad jums vokiškos moteriškės
Su dailiais darbais ant lauko gėdą padaro?

7.Įprastas poeto požiūris į vokiečius - ..... (1 t.)

8.Kokią vis dėlto gerą vokiečių moterų savybę pabrėžia autorius ir dėl ko gėdija lietuves? (2 t.)

9.Išvardinkite šių ištraukų mintis, išvadas: (3 t.)

-
-
-

(15 taškų)

1.Perskaitykite ištraukas:

Ak, kur dingot, giedros jūs gi pavasario dienos,
Kaip mes, pirmąsyk stubos atverdami langus,
Šildantį šiltos saulelės spindulį jautėm?
Lyg kaip sapnas koks, kurį miegodami matom,
Ogi pabudę jo po tam trumpai paminėjam,
Lygiai taip prašoko mums su vasara džiaugsmas.
Ogi dabar purvynai, kad juos krutina vyžos,
Nei kisielius ant ugnies pleškėdami teška.

2.Iš kokios dalies ši ištrauka? Iš ko sprendžiate?{acituokite (2 t.)

Klumpės, kaip mes vokiškai kalbėdami sakom,
Rods taip jau lietuvninkams nešiot nepritinka;
Nės ir jas mūsų tėvų tėvai girt nenorėjo;
Ale sopagų, jau prancūziškai sudabintų,
Ir puikokų kurpių gėdėjos paminėti,
Ik prancūzai jau po tam pas mus susibastė
Ir prancūziškas manieras mus pamokino.

3.Kas po truputį skverbiasi į lietuvininkų gyvenimą? (2 t.)

1.Perskaitykite ištraukas ir atsakykite į klausimus:

Iš debesių žiema po tam iškišusi galvą
Nei pikčiurna kokia su šūdais rudenio barės
Ir su šalčiais jo šlapius nudegino darbus,
Ik ji jau po tam, rudens iškuopusi šūdus,
Ant visų baisių klampynių kelią padarė
Ir su rogėms vėl skraidyt ir čiuožt pamokino.

2.Iš kokios dalies ši ištrauka? Iš ko sprendžiate? Pacituokite (2 t.)

Štai ben vieną tikt žodelį jums pasakysiu.
Tūls tarp jūs, mano sėbrai, vos į baudžiavą slenka
Ir atsivilkęs, kad reik suktis, **vos rėplinėja**.
Viens, **stovėdams** ir vis šen ir ten **žioplinėdams,**
Pasakas ir niekus visokius užneša draugui,
O kitsai tikt vis į **pypkį** kemša **tabaką**
Ar uždegt ugnies i pintį skilia vėpsodams;
O vėl kits ką **vogt slaptoms** į pašalį traukias
Ir, kašeles kitų draugų kytriai sumedžiojęs,
Kaip koks šuo smarkus **pakavotus trupučius ėda**
Ir kitiems baudžiauninkams tikt gėdą padaro.

2.Dėl kokio elgesio gėda poetui?(3 t.)

-
-
-

Žinot juk visi, kaip kožnas Lietuvą giria
Ir kaip daug svetimų žmonių, kad mus pamatytų,
Iš visų kampų šio svieto jau susibėgo.
Ne tikt vokiečiai visoki mus pažiūrėti,
Bet ir daug prancūzų mus mylėt susirinko;
Taip kad ir lietuviškai kalbėdami valgo
Ir jau rūbais mūs, kaip mes, vilkėti pagavo;

3. Įrodykite, kad poetas didžiuojasi Lietuva (2 t.)

Taigi pameskim jau tokį netikusį būdą,
O **viernai** visur ir **viežlybai pasielkim**,
Taip jau ir svetimi mus būrai girt nesigėdės.
Juk mums **dievs** aštriai, kaip žinom, **zokaną** duodams,
Draudęs yr **klastas** visas ir visą **vagystę**
Ir nei šiaip, nei taip **prigaut** mums **nedavė valią**.

4.Savo žodžiais nusakykite, ko moko būrus Selmas (3 t.)

-
-
-

Argi netyrėte, kaip mūsų mylimą Krizą
Pernai neprietelius Dočys susvilino visą?
Tas **širdings** žmogus, kaimynu mūsų bebūdams,
Kožną vis **lietuviškai mylėdavo sėbrą**.
Ypačiai ir labiaus **šeimyną** jis savo mielą,
Kaip save patį čėdydams, **mylėt nepatingo**.
Darbą nei vienam jisai **n'uždėdavo sunkų**,
O prisidirbus kiekvienam, kaip reik gaspadoriui,
Vis **gardžiai** keptus ir virtus **duodavo kąsnius**.

5.Charakterizuokite Krizą, apibūdinkite jo elgesį(3 t.)

Nės to amtsroto šykštumas buvo be soties,
Ir kad kartais jis vargdieniui duodavo grasi,
Tai tuo tris naktis dėl to miegot negalėjo;
Sako, kad jisai dėl to taip ubago baidos,
Kad jam naktyj apmauduot ir verkt nereikėtų;
Nės jam šilings duots sapne kaip grieks pasirodo

6.Kokia amstroto savybė čia pajuokiama? Kaip ji hiperbolizuojama? (2 t.)

Tič, - tarė Selmas, - ne per daug dėl to nusiminkim!
Juk be dievo sviete nieks negal nusiduoti.
Ponai žemės šios negal be jo ponavoti,
O mes būrai vėl be jo negalime vargti.
Kožnas tur, kaip dievs jam skyręs yr, pasikakint.
Tas, kurs užgimdams aukštai kaip pons atsisėdo,
Mislyt tur, kad jį tenai miels dievs pasodino;
O tasai, kurs užgimdams būru prasidėjo,
Gėdėtis vyželių būriškų neprivalo,
Kad tikt viežlybai kaip reik atliekt savo darbus
Ir labiaus, kad jis širdingai bijosi dievo.

7.Kokią gyvenimo filosofiją pateikia Selmas?Ar ji šiuolaikiška? Kodėl? (3 t.)

Ak, kur dingot, ak, jūs jaunos mūsų dienelės!
Rudenis ir žiema grožybes jūsų sudarkė,
O mums, diedams, jau vainiką žilą nupynė.
Vei, broleliai, seną vėl nulydėjom metą
Ir visokius jo vargus taip jau nulydėjom.
Ką mums naujas mets ir vėl atkopdama saulė,
Kad mus sviete dievs laikys, toliaus sudavadys,
Dar ikšiol nenumanom ir žinoti negalim.

8.Kuo gamta ir žmogus yra artimi? Remkitės ištrauka (2)

Ant laukai šalti, kurių mes nugarą minkštą
Vasarą rėžėm ir grūdelius bėginėdami barstėm,
Dar su ledais ir su pusnynais miegt užsikloję
Irgi nerodo, ką mums dievs dosnings pažadėjęs
Ir surokavęs yr, kaip mes dar sviete nebuvom.
Bet pamatysim, kad jau vėl su padėjimu dievo
Vasara rodysis, ir mes vėl šilumą jausim.
Čėso reik, to čėso tikt kantriai palūkėkim.

9.Kokia šios išvados pagrindinė mintis? (1 t.)

10.Apibendrinkite šias ištraukas, parašykite minčių, išvadų (5 t.)

-
-
-
-
-

(26 taškai)